

kazovati neúplnost Malapartova pojetí revoluce na jeho podceňování Hitlera a Hackenkreuzlerů. Krátká doba, která uplynula od napsání kapitoly o „nepodařeném diktátoru“ ukázala, že se zde Malaparte mylil stejně jako všichni, jimž se Hitlerovo vyčkávání a nerozhodnost zdály koncem hackenkreuzlerského nebezpečí. Právě na tomto místě je jasně vidět, jak autorovi chybí porozumění pro vnitřní politické síly, jak stále neupouští ze svého jednostranně technického názoru na revoluci a stát. Jinak by již tehdy (1931) nesměla v této kapitole chybět úvaha o konservativních silách německého nacionalismu (Papen) a o jejich možném spojení s Hitlerem.

I přes tyto nedostatky je však kniha Malapartova velmi poučnou pro každého, kdo chce porozumět technické stránce problému moderní revoluce. Její sloh je snad až příliš živý, takže místy zabíhá do prázdné frázovitosti, zejména tam, kde autor příliš odvážně srovnává s antikou (katilinci) či s Napoleonem. V stručné předmluvě Ing. Vodseďálka se právem konstatuje závažnost současné situace a potřeba revidovati liberalistické a demokratické teorie. Bylo by však také vhodné, kdyby překladatel informoval stručně čtenáře o osobnosti Malapartově.

J. M.

GOUET (YVON): QU'EST-CE QUE LE RÉGIME PARLEMENTAIRE?
Paris, Giard 1932. 51 str.

K studiu o povaze parlamentního režimu přivedly autora některé nové evropské ústavy, které jednak přejaly zřízení parlamentních ústav západní Evropy, jednak zavedly nová zřízení v těchto ústavách neznámá. Jsou to buď zřízení t. zv. „přímé vlády“, jako referendum a lidová iniciativa, ale jsou to i zřízení, která se tak odchyľují od dosavadních parlamentních zvyklostí (jmenování kabinetu parlamentem), že někteří pochybovali, jsou-li tyto ústavy čistě parlamentní. Proto chce autor ujasnit pojem parlamentního režimu.

Parlamentní režim je soustavou zastupitelskou. Podle rozdělení moci jsou tři druhy těchto soustav. V první je soustředěna všechna moc v jediném shromáždění. Takovým shromážděním byl Konvent francouzské revoluce, který měl nejen zákonodárnou moc, nýbrž i moc výkonnou (svěřenou výboru Konventu). Podobně francouzské Národní shromáždění 1848 a 1871 a turecké Shromáždění v Ankaře. — V druhé soustavě je přísné rozdělení moci, jichž držitelé jsou ve svém oboru svrchovanými pány. Příkladem jsou: francouzské ústavy z 3. srpna 1791 a 4. listopadu 1848, americká ústava Philadelphská z r. 1787. Vede-li soustředění moci v jedné ruce k despotismu, má i přísné rozdělení moci nevýhody. Tak na př. dojde-li ve Spojených státech ke konfliktu mezi prezidentem a Kongresem, má to mnohem vážnější důsledky než na př. ve Francii, kde není hlava státu dotčena parlamentním hlasováním. Pro spor o ratifikaci Versailleského míru se ve Spojených státech zastavila na rok vládní činnost. — Uprostřed mezi těmito dvěma krajními soustavami je klasický parlamentní režim, jehož hlava státu má výkonnou moc, je neodpovědná a tedy bez rozhodné politické moci. Ústavní výsady hlavy státu provádí kabinet ministrů, jmenovaných hlavou státu a odpovědných parlamentu.

Zde přichází autor k otázce, zda tento parlamentní režim je monistický či dualistický, t. j. zda jsou zde skutečně zákonodárná a výkonná moc odděleny. Monisté (Carré de Malberg) tvrdí, že parlament vykonává nepřímou i výkonnou moc prostřednictvím ministrů, jež více méně otevřeně označil k jmenování a kteří jsou na něm závislí. Monisté vidí v ministrech jen delegáty parlamentu, kteří „provádějí“ zákon. G. namítá, že ministři konají více než pouhé provádění zákonů a že tím, že mají možnost rozpustiti

parlament, jsou na něm nezávislí. Podle G-a nejsou ministři pouhými delegáty parlamentu, pouhým výborem parlamentu. Jednak jej mohou rozpustit, jednak jako vůdcové většiny řídí i ve vládě své strany, t. j. většinu.

Parlamentní režim je tedy dualistickou soustavou, v níž je rozdělení moci zmírněno stálou spoluprací a vzájemným pronikáním. Parlament se sdílí o výkonnou moc tím, že na př. odhlasuje určité rozpočtové položky pro určité úkony nebo dává svolení k určitým důležitým aktům. Vláda spolupůsobí na zákonodárné moci svými předlohami zákonů, zásahy v parlamentních jednáních, vyhlásováním zákonů ba i jejich prováděním, neboť tradice jí ponechává určitou možnost oceniti, do jaké míry je vhodné zákon provést. — Jaký je však poměr tohoto rozdělení moci? Jsou si oba orgány rovny či má jeden přednost? Někteří (Esmein) tvrdí, že přednost má parlament. Toto tvrzení potvrzuje i francouzská parlamentní praxe. Parlament nechce být stavěn před hotovou věc, chce řešit vážné otázky sám a resolucemi diktovat vládě směrnice. Výrazem této tendence jsou také výbory složené z většinových stran, tak na př. známá „delegace levice“ ve Francii (1903—1911). (U nás t. zv. „pětka.“) G. však namítá, že parlament nemůže mít přednost před výkonnou mocí, pokud je zde neodpovědná hlava státu, která jmenuje a odvolává ministry a pokud může výkonná moc parlament rozpustit.

Druzí tvrdí, že přednost náleží moci výkonné a uvádějí, že ministři jsou pouhými delegáty hlavy státu a agenty jeho politiky. To se však nesrovnává s pojmem neodpovědnosti hlavy státu, která právě jí brání v osobní politice. Ministři jsou výkonnými orgány, kteří vykonávají moc ve smyslu přání parlamentní většiny. Hlava státu jim může radit a parlament je kontroluje, ale nemusí poslechnout hlavy státu a na druhé straně, odepře-li jim parlament důvěru, mohou zkoumat novými volbami, jde-li za nimi voličstvo.

G. se kloní k třetí teorii, zastoupené hlavně Duguitem, podle níž parlamentní rovnováha spočívá na spolupráci a teoretické rovnosti obou mocí. Úplnou rovnost nelze ovšem vždy provést. V určitých otázkách má přednost jedna moc před druhou, ale rovnováha spočívá v tom, že moc, která ustupuje do pozadí, má zároveň možnost odporu, jež zmenšuje nátlak druhé moci. Parlamentní režim je tedy dualistickou soustavou zastupitelskou, v níž jsou si obě moci (zákonodárná i výkonná) rovny a zachovávají rovnováhu spoluprací a vzájemným pronikáním. Ústavy, které chtějí být parlamentní, musí zachovat tyto zásady. Kromě toho ovšem i zásadu neodpovědné hlavy státu, odpovědnosti ministrů a možnosti rozpustit parlament.

Pokud se týká zřízení „přímé vlády“, zvláště referenda a lidové iniciativy, nepokládá je G. za neslučitelné s parlamentarismem, pokud se jich užívá zřídka a jen jako doplňujícího prostředku.

Dr. Konstantin Jelínek.

JAMES T. YOUNG, THE NEW AMERICAN GOVERNMENT AND ITS WORK. Third Edition. The MacMillan Company, 1933. Pp. 1024.

Není konce americkým knihám pojednávajícím o funkci americké vlády. Jednou z nejlepších soudobých prací je kniha Dr. Younga, profesora veřejné správy, na Whar-ton School of finance and Commerce, University of Pennsylvania, která vyšla nyní ve třetím vydání.

Všeobecně řečeno, tato práce profesora Younga podává věrný obraz činnosti americké vlády; pojednává o tom, čím se vláda právě zabývá, a jaké je její složení.

Jeden z nejzajímavějších bodů je výklad autorův o nynějších obtížích ve vládě,